

TÄVLINGSBIDRAG TILL STOCKHOLMS STADS KVALITETSUTMÄRKELSE 2009

Enhetschef

Maarit Suopanki

maarit.suopanki@eav.stockholm.se

Tel: 076-8254633

Box 81, 121 22 JOHANNESHOV

Antal anställda den 14 maj 2009: 18 personer(16,25 helårsanställningar)

INLEDNING	4
Verksamhetsidé	4
Vision och värdegrund	4
Förebygga	4
Bemötande	4
Mångfald	4
Tillgänglighet	5
Flexibilitet	5
Delaktighet	5
Verksamhetens uppdrag	5
Tjänster	5
Lagar förordningar och dokument som styr verksamheten	6
Målgrupp	6
Antal brukare som nyttjar våra tjänster är ca 1 800 av totalt ca 12 000 pensionärer i stadsdelen, dvs 15 %	6
Verksamhetsbeskrivning	6
Organisationsskiss	7
Nedan följer en beskrivning av enhetens olika verksamheter:	8
Sociala mötesplatser	8
Fixartjänst	10
Volontärverksamhet	10
Anhörigstöd	11
Sommarkollo	12
Hälsoträdgårdar	12
Heminstruktörer för personer med syn- och hörselnedsättning	13
Sjukgymnast som arbetar med personalhälsa	13
Medarbetare	13
CHEF-LEDARSKAPET	14
ENHETENS ÅTAGANDEN FÖR VERKSAMHETSÅRET 2009	15
Enheten åtar sig att arbeta enligt stadsdelsnämndens miljöplan	15
Arbetssätt	15
Uppföljning	15
Enheten åtar sig att brukaren har tillgång till den information som finns om äldreomsorgens verksamheter	15
Arbetssätt	15
Uppföljning	15
Enheten åtar sig att det ska vara lätt att komma i kontakt med enheten och att bemötandet ska vara bra	15
Arbetssätt	15
Uppföljning	16
Enheten åtar sig att erbjuda både sociala och fysiska aktiviteter	16
Arbetssätt	16
Uppföljning	16
Enheten åtar sig att erbjuda insatser för att underlätta kvarboendet	17
Arbetssätt	17

<u>Uppföljning</u>	17
<u>Enheten åtar sig att bygga upp ett varaktigt stöd för den enskilde</u>	17
<u>Arbetssätt</u>	17
<u>Uppföljning</u>	17
<u>Enheten åtar sig att ha ett NMI på minst 60</u>	18
<u>Arbetssätt</u>	18
<u>Uppföljning</u>	18
<u>Enheten åtar sig att på ett aktivt sätt arbeta med att minska sjukfrånvaron hos medarbetarna</u>	18
<u>Arbetssätt</u>	18
<u>Uppföljning</u>	19
<u>Enheten åtar sig att ha en budget i balans</u>	19
<u>Arbetssätt</u>	19
<u>Uppföljning</u>	19
<u>RESURSANVÄNDNING</u>	19
<u>RESULTAT</u>	20
<u>Statistik</u>	20
<u>Vår målsättning är att erbjuda aktiviteter/tjänster som efterfrågas av de äldre i stadsdelen. Statistik över antalet deltagare förs för samtliga aktiviteter/tjänster. Nedanstående tabell visar i vilken omfattning enheten levt upp till sina åtaganden om att erbjuda aktiviteter/tjänster. Statistiken används även i samband med att nya åtaganden och verksamhetsplan upprättas.</u>	20
<u>Brukar/kunddialog</u>	22
<u>De senaste medarbetarundersökningarna</u>	22
<u>Ekonomiskt resultat</u>	23
<u>Personalomsättning</u>	23
<u>Sjukfrånvaro</u>	23
<u>UTVECKLING</u>	23
<u>Utveckling av verksamheten utifrån åtaganden</u>	23
<u>Kompetensutveckling av medarbetare utifrån verksamhetens behov</u>	24
<u>Enhetens styrkor, svagheter, hot och möjligheter</u>	24
<u>Styrkor</u>	24
<u>Svagheter</u>	24
<u>Hot</u>	24
<u>Möjligheter</u>	24

INLEDNING

Verksamhetsidé

Vi arbetar förebyggande för att äldre i stadsdelen ska kunna bibehålla sina funktioner så långt det är möjligt. Vi erbjuder ett varierat utbud av trivsamma och stimulerande aktiviteter med inriktning på friskvård samt hjälp att bryta ofrivillig social isolering. Målgruppens önskemål och behov ska genomsyra verksamheten.

Verksamheten kännetecknas av

- en verksamhet med möten mellan såväl kultur, etnicitet, religion och åldrar, vilket uppskattas av både brukare och medarbetare
- kompetenta och motiverade medarbetare, som med respekt, empati och kunnighet, tar hand om brukare och varandra så alla ska kunna känna ett psykiskt och fysiskt välbefinnande hos oss
- medarbetare som vill vara goda förebilder för varandra och för medarbetare i andra stadsdelar
- flexibilitet hos medarbetarna som innebär samarbete över de olika delarna av enhetens verksamheter

Vision och värdegrund

Vi har diskuterat och enats om att **förebyggande, bemötande, mångfald, tillgänglighet, flexibilitet och delaktighet** är viktiga begrepp för oss för att vi ska kunna utföra vårt uppdrag på bästa möjliga sätt.

Förebygga

Vi förebygger ohälsa och isolering genom social och fysisk aktivering. Vi minskar okunskap genom information. Vi försöker minimera risken för fallskador genom att erbjuda fixartjänst samt fysiska aktiviteter. Därmed fördröjer vi behovet av omsorg och annat boende.

Bemötande

Alla ska känna sig sedda och delaktiga, uppleva gemenskap och glädje. Vi tar oss tid att lyssna. Alla ska känna tillit och våga prata om hur man har det. Vi eftersträvar öppenhet i medarbetargruppen som gör det möjligt att diskutera, utveckla och ta tillvara de kunskaper och erfarenheter som finns i verksamheten.

Mångfald

Vi erbjuder ett stort utbud av aktiviteter anpassade för såväl kvinnor som män. I samverkan med stadsdelens invandrarföreningar arbetar vi med att utveckla verksamheter för olika etniska grupper. Information om vår verksamhet finns översatt till åtta språk.

Tillgänglighet

Verksamheten är belägen i brukarnas geografiska närområden. Det är lätt att nå oss via telefon. Vi förmedlar information om äldreomsorgen. Vi har tillgänglighetsanpassade lokaler med teleslinga. Enheten distribuerar broschyrer om de tjänster och aktiviteter som erbjuds.

Flexibilitet

Vi förändrar och anpassar verksamheten efter brukarnas behov och önskemål. Vi har många olika arbetsuppgifter och omdisponerar utifrån behov. Vi hjälper varandra.

Delaktighet

Vi har ett **brukarråd** som består av representanter från alla sociala mötesplatser. Alla besökare kan lämna förslag om önskemål på aktiviteter.

Brukarna ska känna att det är 'deras ställe' som de är ambassadörer för. De sprider information till nya brukare. Vi är lyhörda för brukarnas förslag och synpunkter.

Medarbetarna är delaktiga i **utvecklingsmöten** där diskussion förs och beslut tas om hur verksamheten ska förnyas och utvärderas.

Medarbetarna delar med sig av sin "spetskompetens" till varandra.

Medarbetarna har alltid möjlighet att komma med synpunkter och förbättringsförslag som gynnar verksamheten och arbetsmiljön. Vi har en gemensam mapp i G:katalogen i datanätverket där den senaste informationen finns. Här kan medarbetarna också dokumentera och samarbeta i gemensamma dokument.

Verksamhetens uppdrag

Enheten för förebyggande verksamhet har som målsättning att:

- erbjuda förebyggande och bibehållande insatser för att främja hälsa och möjlighet till kvarboende
- förebygga ensamhet och social isolering
- minska antalet fallolyckor för äldre
- bygga upp ett varaktigt stöd för anhörigvårdare/närståendevårdare.
- ge stöd och erbjuda gemenskap för volontärer som vill göra en insats för äldre i stadsdelen
- samverka med frivilligorganisationer
- erbjuda förebyggande insatser från en sjukgymnast till medarbetare inom äldreomsorgen

Tjänster

Verksamheten omfattar:

- fem sociala mötesplatser: Dalstugan, Salongerna, Seniorcaféet i Hagsätra, Våxtorp/Stammis och Årstapaviljongen
- fixartjänst
- volontärverksamhet
- anhörigstöd

- sommarkollo
- hälsoträdgårdar
- heminstruktörer för syn och hörselskadade
- personalsjukgymnast
- samverkan med föreningar bl a genom samverkanskonferenser

Lagar, förordningar och dokument som styr verksamheten

Verksamhetens viktigaste styrdokument är verksamhetsplan och kvalitetsgaranti. För att upprätta dessa följer vi kommunfullmäktiges och stadsdelens mål samt de styrdokument som staden och stadsdelen har för äldreomsorgen/verksamheten.

Målgrupp

Vi vänder oss till alla personer över 65 år i vår stadsdel förutom fixartjänsten som riktar sig mot personer från 75 år och heminstruktörer som utför insatser till personer 20 år och äldre. Sjukgymnasten som arbetar med personalhälsa erbjuder sina tjänster till alla medarbetare inom stadsdelens äldreomsorg.

Antal brukare som nyttjar våra tjänster är ca 1 800 av totalt ca 12 000 pensionärer i stadsdelen, dvs 15 %.

Verksamhetsbeskrivning

Enheten för förebyggande verksamhet inrättades i oktober 2007. Vid starten fanns tre sociala mötesplatser - Knuten, Salongerna och Årstapaviljongen. Dessutom ingick fixartjänst samt projekten anhörigstöd och hälsoträdgårdar. Enheten fick också uppdraget att starta ytterligare två mötesplatser vilket genomfördes i januari 2008.

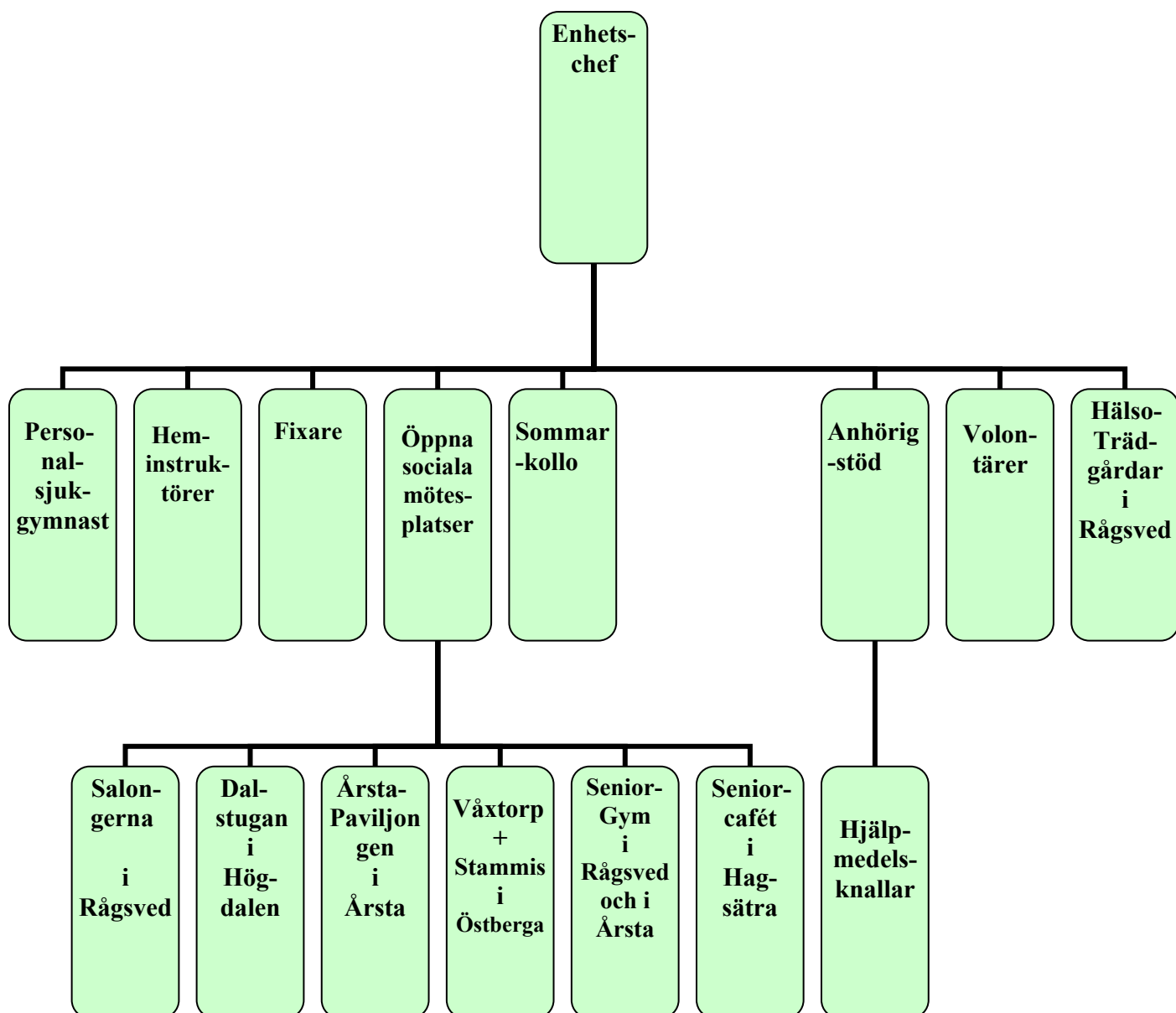
I februari 2008 knöts de två heminstruktörerna och sjukgymnasten för personalhälsa till enheten.

Mötesplatsen Knuten överfördes till Enskededalens servicehus 2009-01-01 inför upphandling av servicehuset.

Organisatoriskt ligger enheten för förebyggande verksamhet inom avdelningen för äldreomsorg.

Organisationsskiss

Nedan följer en beskrivning av enhetens olika verksamheter:

Sociala mötesplatser

Bild från

Dalstugan

Våra fem mötesplatser är geografiskt fördelade över stadsdelsområdet och erbjuder samvaro med både sociala och fysiska aktiviteter.

Vi ger besökaren ett gott bemötande. Alla ska känna sig sedda och bekräftade. Särskild energi ägnas åt att introducera nya besökare i verksamheten och att uppmuntra dessa till att ta nya kontakter. Detta leder till att besökarna skapar egna kontakter sinsemellan. I många fall börjar man även umgås utanför vår verksamhet – nätverk skapas. Informationen om vår verksamhet sprider sig även från 'mun till mun'. Många tar med sina vänner och grannar.

Mötesplatserna fungerar som lokala kontaktcenter för äldreomsorgen. Här finns broschyrer och informationsmaterial för äldre från kommun, landsting och frivilligorganisationer. Medarbetarna bistår också med vägledning i olika frågor.

Kaffe/te med goda, näringsriktiga smörgåsar och ett varierat utbud av aktiviteter för social, fysisk och psykisk stimulans erbjuds.

Varje vecka hålls sittgympa med anpassade rörelser till musik där deltagande sker efter egen förmåga. Mötesplatserna erbjuder regelbundet underhållning, såsom musikunderhållning, musikcafé, melodikryss och allsångskaraok.

Förutom storhelgerna uppmärksammas dagar såsom kanelbullens dag, internationella kvinnodagen, nobeldagen och alla hjärtans dag. Tillställningarna hjälper deltagarna att upprätthålla en årsrytm och stärker känslan av vara i nuet. Vi tar alla chanser att fira!

Utflykter ger deltagarna en chans att komma hemifrån och vidga vyerna.

Spelturneringar ordnas i ibland annat schack och alfapet. Spelen hjälper deltagarna att träna minne och koncentration.

Vi läser nyheter tillsammans och på alla mötesplatser finns aktuella dagstidningar.

Volontärer hjälper till på våra mötesplatser och rekryteras ofta ur besökargruppen. De deltar och utför uppdrag efter egen förmåga. Uppdraget att göra något för andra gör också att volontärerna känner sig behövda och värdefulla.

Vi samverkar med vård- och omsorgspersonal vid servicehusen och hemtjänsten för att få hjälp med att ledsaga brukare till våra aktiviteter.

Våra mötesplatser är för många deltagare en anledning att fortsätta måna om sitt utseende och klä upp sig. För många, särskilt för de allra äldsta, är besöket på mötesplatserna ”veckans händelse”.

Salongerna med Salongscaféet inom Rågsveds servicehus besöks av både boende inom servicehuset och från närområdet. Verksamheten har öppet fem dagar i veckan. Lördag-söndag sköts caféet gemensamt av medarbetare och volontärer. Samverkan sker med servicehusets medarbetare och förtroenderådet. För brukare som behöver särskilt stöd, erbjuds aktiviteter i ”Vardagsrummet” såsom frågesport, musik, sång, och spel. Aktiviteter för brukare med kognitiv svikt eller betydande funktionsnedsättning arrangeras i mindre grupper. Bingo, Qigong och inomhusboule genomförs i samverkan med volontärer. Vi samverkar även med Folkets Hus om utställningar och Gemensam jul. Matinédans anordnas tillsammans med Rågsveds samhällsförening.

Café Årstapaviljongen ligger i lokaler inom Årsta vård- och omsorgsboende och vänder sig till äldre personer i ordinärt boende, främst i Årsta och Östberga. Verksamheten har öppet fem dagar i veckan. Här erbjuds bl a Qigong, musikcafé, bingo, syjunta som drivs av en volontär, sittgympa, promenader som sker dels i samtalstakt och dels i ur & skur.

Café Våxtorp finns i Östbergahöjden i lokaler som även används för öppen förskola. Caféet har öppet två eftermiddagar i veckan. Just nu är temat hembygdshistoria. Verksamheten finansieras fört närvarande genom projektmedel från Socialstyrelsen.

Café Stammis som är en filial till café Våxtorp startades för att nå äldre i Gamla Östberga. Verksamheten bedrivs i HSB:s Trivselklubbs (pensionärsklubb) lokaler under en eftermiddag i veckan.

Café Dalstugan finns i en parkstuga i Högdalen och har öppet tre dagar i veckan. Dalstugan drivs i samverkan med en ideell förening som håller öppet även andra tider. Målgruppen för denna verksamhet är främst personer med kognitiv svikt. Syjunta, linedance, utecafé med boule och promenader erbjuds här. Bland besökarna finns många herrar (40%). Finansiering av verksamheten sker för närvarande genom projektmedel från Socialstyrelsen.

Seniorcaféet i Hagsätra inryms inom Hagsätra fritidsgårds lokaler och är öppen två eftermiddagar i veckan. Under skolloven är caféverksamheten stängd. Caféet drivs i samverkan med volontärer.

Två gym för seniorer finns i stadsdelen, ett i Rågsveds servicehus och ett i Årsta vård- och omsorgsboende. Här erbjuds träning och social samvaro, instruktion om användning av träningsredskap samt information om korrekta träningsmetoder. Enhetens personal- sjukgymnast har två gånger per termin föreläsning gällande olika träningsformer t ex, balans – och bollträningens effekter.

Fixartjänst

Vi har två heltidsanställda fixare som erbjuder alla som fyllt 75 år en avgiftsfri hjälp med riskfyllda vardagssysslor för att förebygga fallolyckor. De gör hembesök maximalt sex timmar per person och år.

Fixaren erbjuder:

- råd om åtgärder för att minimera risken för fallolyckor. Det kan gälla mattor, lösa sladdar, möbelplicering m.m.
- hjälp med högt placerad inredning, såsom upp- och nedtagning av gardiner
- byte av glödlampor och proppar
- hämtning/lämning av saker till källar- och vindsförråd
- upp- och nedtagning av saker från höga skåp
- bortforsling av grovsopor och material för återvinning till sorteringsstation i fastigheten. Mindre ommöbleringar
- översyn av och batteribyte för brandlarm
- information om vem brukaren kan vända sig till för utförande av fastighetsrelaterade frågor som fixartjänsten ej utför
- information till brukare om vart man vänder sig för att få bistånd m.m.
- deltar i sommarkolloverksamheten

Volontärverksamhet

I dag finns cirka 70 volontärer som hjälper oss med aktiviteter, fester och ledsagning. Volontärerna rekryteras genom annonsering i pressen, genom arrangemang av öppet hus samt genom spridning av broschyren "Att vara volontär i äldreomsorgen". I många fall rekryterar volontärer själva vänner och bekanta. "Månadens volontär" utses och publiceras i lokaltidningen Mitt i Söderort.

Några av våra volontärer och deras samordnare

En fast anställd volontärsamordnare (25%) håller rekryteringssamtal med volontärerna, ordnar regelbundna lunchträffar samt erbjuder handledning vid behov. En av samordnarens viktigaste uppgifter är att se till att volontären känner sig efterfrågad, bekräftad och uppskattad. Till sin hjälp har samordnaren kontaktpersoner på varje social mötesplats, vård- och omsorgsboende och hemtjänstenhet för de volontärer som gör insatser lokalt inom enheterna.

Internationella frivilligdagen den 5 december uppmärksammas med en festlunch för alla volontärer.

Volontärernas ålder varierar från 65 år till 80+. Det är viktigt att volontären själv får avgöra i vilken omfattning han/hon vill utföra uppdrag. Det ska vara roligt att vara volontär. Alla insatser, såväl små som stora, uppskattas lika mycket och volontären ska alltid känna att han eller hon är helt fri att tacka nej till ett uppdrag. Uppdragen är tydliga och är aldrig vårdkrävande. Volontäruppdraget ska endast vara att ge ett socialt stöd, exempelvis promenader, hjälp vid fester, servering av kaffe, besök och ledsagning.

Alla volontärer genomgår en heldagsutbildning som innehåller bland annat information om äldreomsorgen och det normala åldrandet, sekretess samt förflyttningsteknik. Efter utbildningen får alla ett intyg.

Volontärerna är viktiga i vår verksamhet och de sätter "guldkant" på tillvaron för våra äldre. Genom uppdragen känner de sig även bekräftade och uppskattade, vilket förebygger social isolering och ohälsa. Vi har lånat Roslagsmodellens motto **"Pigg pensionär hjälper mindre pigg pensionär att bli piggare..."** med tillägget **"...och blir piggare själv på kuppen!"**

Samverkan med lokala föreningar och organisationer utgör en annan viktig del av volontärverksamheten. Årligen inbjuds frivilligorganisationerna till en samverkanskonferens där tillfälle ges att träffa medarbetare från äldreomsorgen samt skapa kontakter sinsemellan.

Anhörigstöd

Anhörigstöd är ett projekt, finansierat av Länsstyrelsen, med målet att ge ett varaktigt och förstärkt stöd till anhöriga som hjälper och vårdar närstående. Projektet erbjuder anhöriga information och stödsamtal, råd och vägledning, förmedlar kontakter samt arrangerar anhörigcaféer. Den anhörigkonsulent som finns inom äldreomsorgen genomförde under 2008 uppsökande verksamhet till 437 makar där hembesök och informationsutskick erbjöds. Samverkan med servicehusens medarbetare sker kring anhörigstöd till personer inom de lägenheter som nyttjas för tillfälligt boende. Den nationella anhörigdagen 6 oktober uppmärksammas genom arrangemang i samverkan med stadsdelens äldreboenden.

Samverkan sker med anhörigstödsprojekten i stadsdelarna Farsta och Skarpnäck.

Det gäller bl a:

- en femdagars utbildning av vårdpersonal i kvalificerat anhörigstöd
- samtalscirklar ordnas i samverkan med Röda Korskretsarna i Vantör samt Farsta-Enskede
- heldagsutflykter sommartid
- projekt "Hjälpmedelssnallar" i samverkan med PrimärvårdsRehab Södra som stödjer anhörigvårdare med hjälpmedel för att underlätta vardagen och öka livskvaliteten
- i samverkan med Stadsmissionen erbjuds stadsdelarnas anhörigvårdare sommarvistelse på Stenfasta sommarhem

- projekten har stöttat bildandet av en lokal anhörigförening inom Anhörigas Riksförbund

Sommarkollo

Enheten anordnar även **sommarkollo/dagkollo** för äldre i stadsdelen. Här ges möjlighet till utevistelse, bad och gemenskap två - tre dagar/vecka under perioden juni t o m augusti. Stadsdelen har tillgång till Sävsnäs ett f.d. skärgårdshemman med rött torp, beläget på Gålö med närhet till en egen strand. Enheten stödjer även särskilda boenden som organiserar dagsresor hit.

Hälsoträdgårdar

Projektet **Hälsoträdgårdar** i Rågsved drivs med stimulansmedel från Socialstyrelsen i samverkan med Micasa. Trädgårdarna anläggs på två uteterrasser vid Rågsveds servicehus. Syftet med hälsoträdgårdarna är att skapa en arena för utevistelse och en mängd aktiviteter för att stimulera alla sinnen.

Volontärer, oavsett ålder, välkomnas som medhjälpare samtidigt som samverkan med föreningar och frivilliga organisationer prioriteras.

För att säkerhetsställa att miljön används till sin fulla potential söks vidarefinansiering för att:

- anställa en sjukgymnast som kan ta emot personer som fått fysisk aktivitet ordinerat av läkare, medarbetare som behöver rehabilitering och arbetsträning samt ta emot studiebesök
- starta en förening som kan ansvara för trädgårdarnas skötsel och drift
- erbjuda utbildning, *Introduktion i trädgårdsterapi*, till berörda medarbetare samt volontärer

Projektet strävar efter samverkan med stadsdelens äldreomsorgsenheter för att fånga upp och utbilda intresserade medarbetare samt rekrytera intresserade volontärer. Projektet skall samverka med frivilligorganisationer samt primärvården.

Trädgårdarna beräknas bli färdigställda under år 2009.

Heminstruktörer för personer med syn- och hörselnedsättning

Heminstruktörerna arbetar med att förebygga och bryta isolering och ge hjälp till självhjälp till personer från 20 år och uppåt med syn- och hörselproblematik. Hjälpen är avgiftsfri. Heminstruktörerna informerar om kommunens och landstingets service. De motiverar personer med syn/hörselsvårigheter till rehabilitering samt hjälper till med och vid kontakter med hörsel/syncentraler och öron/ögon läkare. De utbildar och informerar medarbetare och anhöriga i bemötande av personer med hörsel/syn nedsättningar/svårigheter. De samarbetar även med heminstruktörer inom andra stadsdelar genom gemensamma utbildningar.

Sjukgymnast som arbetar med personalhälsa

Inom enheten finns en sjukgymnast som riktar sitt arbete mot personalhälsa för medarbetare inom äldreomsorgen. Sjukgymnasten är behjälplig vid skador/ åkommor och/eller förebyggande insatser. Hon finns som stöd vid rehabiliteringsutredningar. Dessutom erbjuds ergonomiska genomgångar och stöd i upprättandet av friskvårdsdokument. Sjukgymnasten är även behjälplig med friskvård, träningstips, livsstilsförändringar samt introducerar hur gymmens träningsutrustning ska användas. Det sker kontinuerligt friskvård inom de olika enheternas lokaler. Detta kan ske i form av morgon uppvärmning, avspänningsövningar, micropauser, stretchgenomgångar och sittergonomi. Sjukgymnasten håller även i öppna föreläsningar för pensionärer på våra seniorgym.

Medarbetare

Enhetens medarbetare som består av följande kategorier (som alla har adekvat utbildning för sitt uppdrag):

- arbetsterapibiträde
- anhörigkonsulent
- enhetschef
- fixare/hantverkare
- heminstruktörer för hörsel- och synskadade
- projektledare
- sjukgymnast
- vårdbiträde
- volontärsamordnare
- undersköterska

Utöver den utbildning som varje yrkeskategori besitter har medarbetarna följande utbildningar som är till nytta i verksamheten: påbyggnad i verksamhetsledning, kontor- och företagsekonomi, organisation och ledarskap, datakunskap, musiker/artist, filmproduktion, konsthantverk, livsmedelshygien, arbetsmiljö, konditor, handledare, brand- och räddningsarbete, friskvård, Qigong, FaR (Fysisk aktivitet på recept), leg.sjuksköterska och arkitekt.

CHEF - LEDARSKAPET

Min uppgift som enhetschef är att ha övergripande ansvar för verksamheten, medarbetare och budget. Till min hjälp har jag kompetenta och erfarna medarbetare. En av projektledarna är även ställföreträdare för mig vid min frånvaro.

Min ambition är att skapa en arbetsplats med stimulerande arbetsuppgifter där medarbetarnas varierande kompetenser, erfarenheter och idéer tas tillvara. Vi arbetar efter att varje medarbetare ska känna till vilket uppdrag han/hon har inom givna ramar (efterfrågan/budget). Det är viktigt att medarbetaren kan ta egna initiativ, komma med nya idéer och föreslå oprövade arbetssätt.

Vår målsättning är att arbeta i programgrupper för att kunna utbyta erfarenheter, tipsa varandra och komma på nya idéer. Det kan bl a handla om att planera innehållet i de öppna sociala mötesplatserna, ekonomi och friskvård. Medarbetarna har stor frihet att planera och organisera den dagliga verksamheten.

Medarbetarna ges möjlighet till kompetensutveckling, utifrån verksamhetens behov och eget intresse. Det kan vara i form av seminarier, föreläsningar, kortare utbildningar, studiebesök etc.

Alla medarbetare har en upprättad kompetensutvecklingsplan som följs upp vid medarbetarsamtal.

Eftersom verksamheten är utspridd över ett stort geografiskt område har jag som enhetschef planerat in veckomöten på respektive arbetsplats för att träffa medarbetarna minst en gång i veckan.

För att skapa 'Vi - känsla' har enheten särskilda utvecklingsmöten två gånger per månad. Utvecklingsmötena ska användas till gemensamma frågeställningar ex. vision, värdegrund, utveckling av verksamheten med mera.

Utöver dessa möten hålls APT-möten en gång/månad. Dessutom har vi gemensamma planeringsdagar både vår och höst.

Medarbetarna har tillgång till datorer. Mycket av informationen sköts via e-post och gemensam G-mapp. All personal har egna mobiltelefoner för att underlätta kommunikationen.

Vi arbetar med insatser som ger en "guldkant" i tillvaron för pensionärer som bor i ordinärt boende. Vi får positiv respons från många av våra brukare gällande både gott bemötande och innehållet i verksamheten.

De klagomål som hittills inkommit har handlat om tillgängligheten till den tidigare lokal där Årstapaviljongen inrymdes. Eftersom åtgärder ej kunde vidtas på grund av att fastigheten var kulturmärkt flyttades verksamheten till tillgängliga och rymligare lokaler inom Årsta vård- och omsorgsboende.

ENHETENS ÅTAGANDEN FÖR VERKSAMHETSÅRET 2009

Vid upprättandet av åtaganden utgår vi från kommunfullmäktiges och stadsdelsnämndens mål för äldreomsorgen. Alla medarbetare lämnar synpunkter på de åtaganden vi formulerar samt innehållet i verksamhetsplanen. Genomgång av verksamhetsplanen sker på APT och vid utvecklingsmöten.

Enheten åtar sig att arbeta enligt stadsdelsnämndens miljöplan

Arbetsätt

Vi ökar andelen inköp av kravmärkta livsmedel.

Vi sorterar papper och förpackningar samt återanvänder kopieringspapper.

Vi ska fortsätta med att förbättra och underlätta övrig sopsortering på alla enheter.

Fixarna har miljöbilar som tankas med etanol och vid inskaffning av nya däck följer vi stadens policy, icke dubbade däck.

Städfirman som anlitas är diplomerade enligt Stockholms stads direktiv.

Uppföljning

Sker via kontinuerlig uppföljning på APT, arbetsplatsträffar, åtta gånger/år, veckomöten samt vid månatlig avstämning av ekonomin.

Enheten åtar sig att brukaren har tillgång till den information som finns om äldreomsorgens verksamheter

Arbetsätt

Vi ser till att all information om äldreomsorgen finns med på våra anslagstavlor.

Enheten ser även till att ha aktuell information på alla vårdcentraler inom stadsdelsområdet.

Vi samverkar med beställarenhetens uppsökande verksamhet för att distribuera aktuell information.

Uppföljning

Genom årlig uppdatering av distribueringslistan.

Enheten åtar sig att det ska vara lätt att komma i kontakt med enheten och att bemötandet ska vara bra.

Arbetsätt

Vi hälsar alla personligen välkomna, både nya och gamla besökare. Vid första besöket / kontakten med enheten informerar vi om enheten och dess aktiviteter. Vi presenterar nya besökare för andra för att ge möjlighet att skapa nya kontakter.

När vi inte kan svara på telefonsamtal kopplas samtalen till mobiltelefoner. Vi lyssnar av telefonmeddelanden under dagen och ringer upp de som har ringt. Om vi kan se telefonnumret

från den som ringt, tar vi kontakt tillbaka även om meddelande ej lämnats. Detta då det kan vara svårt att tala in ett meddelande.

Deltagarna i enhetens aktiviteter ges möjlighet att välja en aktivitet utifrån intresse och behov. Brukarrådet sammankallas minst fyra gånger/år och ges inflytande i följande frågor:

- Anhörigstödsprojektet inklusive de förebyggande hembesöken till par över 75 år
- Utvecklingen av nya sociala mötesplatser
- Aktivitets- och programverksamhet vid samtliga öppna mötesplatser
- Utveckling av samverkan mellan äldreomsorgen och frivilligorganisationer samt planering av samverkanskonferenser
- Hantering av inkomna klagomål, förslag och synpunkter

Uppföljning

- Brukarrådet sammankallas 4 ggr per år, minnesanteckningarna läggs ut på de öppna sociala mötesplatserna och tas upp på personalens APT-möten. Redovisas i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.
- Klagomål, förslag och synpunkter, rapporteras till brukarrådet samt tas upp på personalens APT
- Anhörigstödsprojektet följs upp i projektgrupp och styrgrupp
- Brukarenkät genomförs i slutet av 2009

Enheten åtar sig att erbjuda både sociala och fysiska aktiviteter

Arbetssätt

Genom att

- vid de öppna mötesplatserna erbjuda aktiviteter som ökar livskvaliteten, ger trygghet och sprider glädje
- pensionärer som deltar i enhetens aktiviteter på de öppna mötesplatserna ges möjlighet att välja utifrån sina individuella förutsättningar, behov och intressen
- vi har ett aktivitets- och programråd bestående av en personalrepresentant från varje mötesplats som tillsammans med brukarrådet beslutar om mötesplatserna aktiviteter och program
- anhörigvårdare erbjuds deltagande i anhörigcirkel, tematräffar med anhörigcaféer samt anhörigavlösning
- vi kommer att anordna dagsresor till Sävsnäs två-tre gånger i veckan under juni-augusti
- vi erbjuder stöd, gemenskap, utbildning och meningsfulla arbetsuppgifter för våra volontärer

Vårt motto är "Pigg pensionär hjälper en mindre pigg pensionär och blir piggare själv"

Uppföljning

- Brukarenkät genomförs årligen
- Vi för statistik på alla besökare på de öppna sociala mötesplatser och på alla aktiviteter

Enheten åtar sig att erbjuda insatser för att underlätta kvarboendet

Arbetssätt

Genom att

- erbjuda fixartjänst för alla över 75 år för att förebygga fallolyckor
- heminstruktörerna erbjuder hjälp per telefon och/ eller gör hembesök. Vi ska även planera in dagar då de kan finnas till hands på de öppna sociala mötesplatserna under året. Insatserna motverkar social isolering
- heminstruktörerna informerar även anhöriga gällande bemötande/kunskap om syn- och hörselnedsättning
- erbjuda ledsagning vid läkarbesök, handling, promenader, besök av volontärer
- förebyggande hembesök till par över 75 år inom ramen för anhängstödet genomförs av anhängkonsulenten i samverkan med beställarenheten och landstingets primärvård. Vid förebyggande hembesök skickas brev som följs upp med telefonkontakt med förfrågan om hembesök önskas
- anhängkonsulenten erbjuder stödsamtal samt ger råd och vägledning och förmedlar kontakt
- anhängvårdare erbjuds deltagande i anhängcirklar, tematräffar med anhängcaféer och anhängavlösning

Uppföljning

Vi för statistik över

- antalet pensionärer som fått hembesök av en fixare, kvartalsvis
- antalet personer som fått hjälp/ hembesök av en heminstruktör och vilken typ av hjälp kvartalsvis
- antalet anhäng/anhängvårdare som fått stöd, hjälp av stadsdelens anhängkonsulent månadsvis
- enkät till anhängvårdare med frågor om anhängstödet har motsvarat behovet hösten-09

Enheten åtar sig att bygga upp ett varaktigt stöd för den enskilde

Arbetssätt

Genom att

- erbjuda ett anhängstöd i samverkan med frivillig organisationer och volontärer för att garantera varaktigheten
- årligen organisera samverkanskonferens med frivillig organisationer i stadsdelen för att samverka i frågor kring äldre
- rekrytera och utbilda volontärer samt förmedla uppdrag

Uppföljning

- Anhängstödsprojektet följs upp i projektgruppen och på styrgruppsnivå
- Statistik över antalet volontärer och uppdrag kvartalsvis

Enheten åtar sig att ha ett NMI på minst 60

Arbetssätt

Enheten arbetar för jämlikhet och mångfald. Vi schemalägger friskvårdstimmen på arbetstid, en timme per vecka. Personalen tar eget ansvar i nyttjandet av friskvård. Vid upprättelse av friskvårdsdokument erbjuds samtal med sjukgymnast angående friskvård och dess betydelse för hälsan.

Vi organiserar även två gånger / år gemensamma friskvårdsaktiviteter. Alla medarbetare har tillgång till stadsdelens och stadens friskvårdsprogram, träningslokal, subventionerat tränings- och badkort inom Stockholms stads badanläggningar.

Alla anställda inom äldreomsorgen har även tillgång till en sjukgymnast med inriktning personalhälsa som kan vara behjälplig vid skador/åkommor eller enbart vid förebyggande insatser. Vid sjukskrivning pga besvär från rörelseorganen kan hjälp / kontakt från sjukgymnast erbjudas även vid akuta åkommor och skador. Sjukgymnasten ansvarar för introduktion och service av gymmen. Personalen ska medverka till ett gott arbetsklimat och ges inflytande över det dagliga arbetet.

Heminstruktörerna organiserar utbildning för alla medarbetare om syn- och hörselnedsättning. Alla medarbetare ska ha tillgång till förvaltningens alla policydokument. Medarbetaren ansvarar själv för att söka information.

Möjlighet till kompetensutveckling för medarbetare och chefer ges.

Enheten ger de anställda möjlighet att påverka sina arbetstider utifrån verksamhetens behov och förutsättningar.

Uppföljning

Avstämning uppföljning sker på arbetsplatsträffar åtta gånger/år och årligt medarbetarsamtal. Dokument gällande användandet av friskvårdstimmen följs upp via kvitton och närvarolistor på gymmen.

Enheten åtar sig att på ett aktivt sätt arbeta med att minska sjukfrånvaron hos medarbetarna

Arbetssätt

Alla medarbetare ska bemöta varandra på ett respektfullt sätt. Enheten skall främja att det finns personalinflytande och arbeta med trivselsfrågor. Vi har tvärgrupper med olika uppdrag, t. ex. friskvårdsdagen, ekonomi, aktiviteter med mera.

Enheten har en sjukgymnast anställd som under året kommer att erbjuda en ergonomisk genomgång med alla anställda.

Sjukgymnasten är även ett stöd vid rehabiliteringsutredningar och åtgärder. Anställda som kontaktar sjukgymnasten ska ges möjlighet till personlig kontakt inom 72 timmar.

Vi genomför rehabiliteringsutredningar. För att fånga upp medarbetare som har återkommande korttidssjukfrånvaro (6 tillfällen per 12 månaders period) genomförs rehabiliteringssamtal. Vid fortsatt upprepade frånvaro kontaktas företagshälsovården.

Enhetschefen ska ha telefonkontakt med personal som är sjukskrivna.

Uppföljning

Uppföljning av statistik över sjukfrånvaro, månads vis vid APT.
Den individuella sjukfrånvaron tas upp vid medarbetarsamtalet.
Statistik över kontakter/ åtgärder förs av sjukgymnast återkopplas mot chefer.

Enheten åtar sig att ha en budget i balans

Arbetssätt

Enheten följer upp ekonomin via månadsrapporter, tertialrapporter och via en punkt på APT.
Enheten har utsedda medarbetare som ansvarar för inköpen. Chef och medarbetare har dialog om inköpsrutiner och priser.

Alla på enheten har gemensamt kostnadsansvar för inköp av förbrukningsvaror, livsmedel med mera. Enhetschefen och de som är godkännare kontrollerar att alla fakturor stämmer överens mot beställda varor och tjänster.

Uppföljning

Uppföljning av fakturor sker kontinuerligt samt vid månadsskiftet vid upprättande av månadsrapport.
Månadsrapporten följs upp i samarbete med controller.

RESURSANVÄNDNING

Samtliga **medarbetare** är införstådda med de rutiner som gäller för samtliga arbetsplatser. Detta underlättar uppdraget att träda in som ersättare för varandra vid sjukdom och semester. Även enhetschefen, fixarna och projektledaren för anhörigstöd kan rycka in om det behövs. Personalsjukgymnasten och heminstruktörerna deltar vid utbildning av anhörigvårdare. Fixaren ansvarar för introduktion och instruktion på seniorgymen.

Enheten har två **tjänstebilar** som används till följande:

- vid fixaruppdrag
- för att anslå information på stadsdelens föreningstavlor (ca 70st) och på vårdcentraler
- vid inköp
- för transport till Gålö och andra sommaraktiviteter
- för persontransporter vid behov

Enhetens medarbetare har tillgång till cyklar samt SL-kort.

Kommunikation:

- med **medarbetare** sker på APT, utvecklingsmöten, veckomöten, årliga planeringsdagar, medarbetarsamtal, lönesamtal samt via grupp sms, grupp e-post, G – katalogen
- med **brukare** vid möten och via informationstavlor i våra lokaler, föreningstavlor, broschyrer, broschyrkaruseller på vårdcentraler, friskvårdsinformationstavlor i gym och personallokaler. Information finns även på stadsdelens webbplats och enheten planerar att utforma en egen hemsida under 2009.

Lokaler:

För att nyttja lokalerna så effektivt som möjligt samverkar vi med andra intressenter.

Dalstugan med en ideell förening. **Våxtorp** med öppna förskolan. **Stammis** med HSB:s Trivselklubb och **Årstapaviljongen** inryms inom Årsta vård- och omsorgsboende.

Seniorcafé i Hagsätra med Hagsätra fritidsgård och **Salongerna** finns inom Rågsveds servicehus.

Gymlokalerna är belägna inom Rågsveds servicehus och Årsta vård- och omsorgsboende.

RESULTAT

Statistik

Vår målsättning är att erbjuda aktiviteter/tjänster som efterfrågas av de äldre i stadsdelen. Statistik över antalet deltagare förs för samtliga aktiviteter/tjänster. Nedanstående tabell visar i vilken omfattning enheten levt upp till sina åtaganden om att erbjuda aktiviteter/tjänster. Statistiken används även i samband med nya åtaganden och när verksamhetsplan upprättas och följs upp.

Tendensen visar att antalet besökare ökar successivt på flertalet av mötesplatserna.

I Årsta-området börjar antalet besökare på Årstapaviljongen att förändras, vilket förmodligen beror på att antalet äldre minskar i det området.

Salongerna

Sittgympa		Inomhus boule		Musikunderhållning		Bingo	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
84	11 tot. 924	50	17 850	45	40 1800	84	13 1092
Tidningsläsning		Fester		Evas grupp		Prat i VM	
Ant. ggr.	Antal deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
88	15 tot. 1320	27	40 1080	126	6	88	15 1320

**ENSKEDE-ÅRSTA-VANTÖRS
STADSDELSFÖRVALTNING**
ÄLDREOMSORGSAVDELNINGEN

SID 21 (24)
2009-04-20

ÅrstaPaviljongen

Café		Musikcafé		Bingo		Syjunta		Sittgympa	
Ant dagar jan-08-mar-09	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
301	722	61	979 medel 16	64	1014 medel 16	58	360 medel 6	54	585 medel 11
Utflykt		Fester		Övriga arrangemang		Promenad		Fredagscafé	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
2	52	1	35	16	386	43	200	63	2808

Dalstugan

Café		Promenad		Syjunta		Linedance	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
113 dgr	4881	39	240	39	390	39	480

Utflykt		Fester		Fredagscafé		Bingo		Sittgympa	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
1	30	7	372	37	1608	39	800	39	390

Våxtorp feb-08-mars-09

Café		Sittgympa		Övriga aktiviteter		ex. kostcirkel
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	
101	651	59	325	28	152	

Anhörigstöd

Anhörigcafé		Anhörigcirklar		Avlös.utb.		Telefonstöd	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
7	56	24	44	5 dgr	10	288	50
Temaförel.		Anh.dagen		Infomöten*		Uppsökbrev	
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare
8	155	6 ställen	194	5	131	437	874
Hembesök		Utflykt		Jullunch			
Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare	Ant ggr	Ant deltagare		
85	170	2	37	1	41		

*)i samverkan med uppsökande verksamhet

Heminstruktörer

Syn-och hörsel

	Jan	feb	mars	april	maj	juni	juli
Hembesök	63	54	74	62	69	58	39
Klinikbesök	7	8	6	5	4	6	2
Möte/ Utb	3	5	2	5	4	3	0
	aug	sept	okt	nov	dec	Totalt	
Hembesök	47	63	77	65	60	731	
Klinikbesök	5	8	6	6	5	68	
Möte/ Utb	0	2	6	7	3	40	

Fixare	Hembesök
	Totalt
2008	2 215

Sommarkollo 2008	
Ant.	Ant.
ggr	deltagare
28	336

Seniorgym 2008	
Ant	Ant
ggr	deltagare
88	2 551

Brukar/kunddialog

Enheten för förebyggande verksamhet startade i slutet av 2007. Stort fokus har lagts på att strukturera enhetens verksamhet och få en fungerande organisation gällande medarbetare och bemanning. Under 2008 har flera förändringar genomförts, vilket ställt krav på anpassning till nya förutsättningar. Därför har det ej varit meningsfullt att genomföra en brukarundersökning om enhetens totala verksamhet. En sådan brukarundersökning planeras dock att genomföras under hösten 2009.

En enkätundersökning till anhängigvårdare, utformad av äldreförvaltningen i staden, genomfördes i slutet av 2008. Resultatet visar att anhängigvårdarna framförallt önskar mer information om äldreomsorgen, mer kontakt med anhängigkonsulenter samt information om hjälpmedel. Dessa önskemål följs upp i anhängigstödet projektplan för 2009.

När det gäller hälsoträdgårdarna genomfördes en första enkät i mars 2008. Syftet var att mäta i vilken utsträckning servicehusets boende nyttjade den dåvarande utemiljön. De synpunkter som framkom beaktas i det fortsatta arbetet.

Det brukarråd som startade hösten 2008 har haft tre mötestillfällen. Rådet har bland annat framfört önskemål om teleslingor till de sociala mötesplatserna. Teleslingor kommer att installeras under 2009.

Vid de sociala mötesplatserna förs en ständig dialog med brukarna om innehållet i verksamheten. Möjlighet finns att lämna förslag både muntligt och skriftligt. Förslagslådor finns vid Salongerna och Årstapaviljongen.

För att föra dialog med medarbetare inom äldreomsorgens övriga enheter deltar personalsjukgymnast deltar vid deras APT möten.

De senaste medarbetarundersökningarna

Resultatet från den medarbetarundersökning som staden genomförde 2008 visade ett medarbetarindex (NMI) på 59. Undersökningen genomfördes när enheten nyligen startat vilket gjorde att medarbetarna svarade på frågorna utifrån sin tidigare enhetstillhörighet. Enheten har under det gångna året arbetat medvetet med strukturella och organisatoriska förbättringar för att öka de anställdas trivsel, gemenskap, delaktighet och bemanning. En ny egen mätning enligt stadens modell genomfördes under april 2009 och resulterade i ett medarbetarindex om 82.

Ekonomiskt resultat

Enheten för förebyggande verksamhet är anslagsfinansierad men viss delfinansiering sker genom beviljade projektmedel från Länsstyrelsen, Socialstyrelsen, Micasa och Handikappinstitutet.

För 2007 redovisade enheten ett budgetöverskott om 58 tkr.

Under 2008 redovisades ett budgetunderskott om 150 tkr. Anledningen till detta var att enheten utförde biståndsbedömda insatser som på grund av ett missförstånd medförde att enheten ej erhöll ersättning. Det handlade om insatser i form av frukost och lunch för boende inom Enskededalens servicehus.

För 2009 beräknas en budget i balans.

Personalomsättning

I samband med att mötesplatsen Knuten överfördes till Enskededalens servicehus i slutet av 2008 minskades personalstyrkan med 4,15 tjänster. Från och med 2009 utökades antalet anställda med 1,25 tjänster som en förstärkning.

Sjukfrånvaro

2008 var den totala sjukfrånvaron 5,2% varav korttidsfrånvaro var cirka 5 %. Flera av enhetens anställda har åkommor som är väl dokumenterade (utslitna axlar, ryggar och höfter) och de har redan från start på enheten haft anpassade arbetsuppgifter eller trygghetsanställning.

Enheten arbetar fortlöpande med att försöka minska sjukfrånvaron i samverkan med stadsdelens personalavdelning, företagshälsan och försäkringskassan.

Enheten erbjuder arbetsträning, arbetsprövning och praktik för personer inom staden som är i behov av detta.

UTVECKLING

Utveckling av verksamheten utifrån åtaganden

Varannan vecka träffas alla medarbetare inom enheten i ett utvecklingsmöte. Här diskuteras verksamheten utifrån åtaganden och utifrån brukarnas önskemål och behov. Brukarna framför sina önskemål direkt till personalen på de sociala mötesplatserna eller via brukarrådet.

För varje fråga som kräver utvecklingsarbete över tid utses en arbetsgrupp. Arbetsgruppen redovisar förslagen på utvecklingsmötet där förslag till beslut fattas om aktuella förändringar. Därefter behandlas frågan i brukarrådet.

Under 2009 genomförs inspirationsdagar för medarbetare inom äldreomsorgen om viktiga utvecklingsområden för att bli "En äldreomsorg i världsklass". Här avhandlas bl a det sociala innehållet och medarbetare från enheten för förebyggande verksamhet deltar som samtalsledare.

Under året kommer enheten aktivt att arbeta med "Hur vi blir en Förebyggande verksamhet i världsklass".

Kompetensutveckling av medarbetare utifrån verksamhetens behov

Vid medarbetarsamtal framförs önskemål om kompetensutveckling.

På APT-möten informeras om aktuella utbildningar och beslut fattas i arbetsgruppen om vem som ska delta. På utvecklingsmötena återkopplar den som genomgått utbildning sina erfarenheter till arbetsgruppen.

På utvecklingsmötet har medarbetarna möjlighet att hålla egna kortare utbildningar för att delge hela arbetsgruppen kompetens som är nödvändig för verksamheten.

Enhetens styrkor, svagheter, hot och möjligheter

Styrkor

- alla är kunniga och tar sitt ansvar
- utarbetad och väl förankrad värdegrund
- vi har attraktiva arbetsuppgifter i en positiv verksamhet, sysslar med "guldkanten"

Svagheter

- liten bemanning, få personal per enhet (sårbart), många verksamheter
- enheten är geografiskt utspridd, brist på "korridorsnack" som bidrar till vi känsla i arbetsgruppen
- visst projektmedelsberoende

Hot

- ej lagstadgad verksamhet
- vid upphandling av verksamhet, ex.vis Rågsveds servicehus där Salongerna finns, minskas verksamheten
- begränsning av projekt – vad händer sen?

Möjligheter

- projektmedel ger möjligheten till att utveckla verksamheten
- bli bäst, en verksamhet i världsklass
- samverkan med landsting, andra stadsdelar, frivilligorganisationer m fl.